

KRIZE INSTITUTE ŠKOLY: AUTORITÁŘSTVÍ, NEBO DEMOKRACIE

SCHOOL INSTITUTION IN CRISIS: AUTHORITARIANISM OR DEMOCRACY

Šíp Radim

Klíčová slova: hierarchický dohled, homogenizace; instituce školy, kultura uznání, odlišnost;

Key words: hierarchical surveillance, homogenization, school institution, the culture of recognition, diversity

Pomocí ideálních typů autokratické a demokratické školy příspěvek popíše každodenní zkušenosti žáka a učitele v běžné třídě školy v hlavním vzdělávacím proudu. Tyto zkušenosti budou následně porovnány s výsledky sociologických (viz níže) a historických (viz níže) analýz. Na základě toho bude zřejmé, že moderní instituce školy vznikla jako instituce, která je z principu založena na úřednických hodnotách hierarchického dohledu, normalizace a homogenizace jedinců. Dohled, normalizace a homogenizace obyvatel moderních států byla prostředky, jakými stát utvářel z masy loajální a ovladatelné jednotlivce podřízené dohledu státu. Tyto inherentní tendence jsou dodnes přítomny hlavním proudu vzdělávání na úrovni organizace výuky i na úrovni obsahů výuky. Přestože v současnosti dochází v hlavním proudu k mnoha proměnám, tyto proměny se většinou odehrávají „na povrchu“ instituce, nikoli v jejím „jádro“. Proto instituce školy prochází vleklou krizí. Proto je zavádění inkluze do škol, tak velkým problémem.

Historiografie vzniku a vývoje státního školství: Tento přístup je založen na analýze vztahu organizace masového vzdělávání a sociálním vývoji moderních států, případně vývoji státu 19. století.

Foucaultovská archeologie vědění: Ta je založena na analýze diskurzu – specifikaci objektů diskurzu, vztahů mezi objekty diskurzu, a tak mohou být sledovány projevy diskurzu jak na ideové, tak materiální rovině. Foucault tento přístup použil při analýze generálních institucí moderního státu. Jednou z generálních institucí je i škola. Weberovské ideální typy: IT jsou pojmové konstrukty, které umožňují orientaci ve složité žité realitě, kterou nelze jednoduše popsat vyčerpávající teorií. Většina pojmů sociálních věd včetně pedagogiky jsou ve své podstatě IT. Ovšem pedagogický mainstream s nimi pracuje, jako by se jednalo o exaktní termíny přírodních věd. Tím se dopouští „naturalistického předsudku“ (Weber).

Analýza sociologie vědění a sociologie institucí, historiografický výzkum. Soudobá podoba školy je utvářena skrytými mechanismy, které vedou k normalizaci a homogenizaci žáků. Tento nepostížitelný základ je příčinou chronické krize instituce školy.

Abstract: The contemporary form of the school is shaped by hidden mechanisms that lead to the normalization and homogenization of pupils. This invisible foundation is the cause of the chronic crisis of the school institution.

Literatura/References:

Alexander, T. (1918). *The Prussian elementary schools*. New York: The Macmillan company.

Beck, U. (2007). *Moc a protiváha moci v globálním věku. Nová ekonomie světové politiky*. Praha: Slon.

Foucault, M. (2005). *Je třeba bránit společnost*. Praha: Filosofia.